

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi P. M.

o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym
wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 kwietnia 2012 r.,

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia
działalności gospodarczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 stycznia 2015 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 maja 2014 r.,

**1. oddala zażalenie w części dotyczącej orzeczenia zawartego
w punkcie 2 zaskarżonego postanowienia,**

**2. odrzuca zażalenie w części dotyczącej punktu 1 i 3
zaskarżonego postanowienia,**

**3. przyznaje radcy prawnemu M. F. od Skarbu Państwa - Sądu
Okręgowego w Ł. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o
stawkę należnego podatku od towarów i usług - tytułem zwrotu
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w
postępowaniu zażaleniowym oraz kwotę 22,20 (dwadzieścia dwa**

zł 20 groszy) tytułem zwrotu wydatków radcy prawnego z urzędu w postępowaniu zażaleniowym,

4. oddała wniosek pełnomocnika z urzędu w przedmiocie kosztów radcy prawnego w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2012 r. zmienił zaskarżony apelacją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 1 czerwca 2011 r. i oddalił odwołanie ubezpieczonego P. M. od decyzji organu rentowego z dnia 19 października 2009 r. i z dnia 18 lutego 2011 r., wydanych w przedmiocie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

P. M., reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 kwietnia 2012 r., zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżący podniósł m.in. zarzut nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, upatrując go w nienależytej reprezentacji organu rentowego wskutek nienależytego umocowania jego pełnomocnika. Sąd Najwyższy postanowieniem wydanym 25 stycznia 2013 r., I UK 563/12, odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie podzielając poglądu skarżącego o nieważności postępowania.

Postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił jako wniesioną po terminie skargę P. M. o wznowienie postępowania, w której sugerował on, że jego pełnomocnik z urzędu w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 12 kwietnia 2012 r., nie wykonywał właściwie swoich obowiązków, gdyż był chory po wypadku drogowym, a zastępował go inny radca prawny. Odpis tego postanowienia wraz z uzasadnieniem został doręczony 16 sierpnia 2013 r. pełnomocnikowi z urzędu.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2013 r. zostało zaskarżone zażaleniem osobiście wniesionym przez ubezpieczonego 17

października 2013 r. Wraz z zażaleniem ubezpieczony złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia.

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek o przywrócenie terminu (pkt 1); odrzucił zażalenie (pkt 2.), gdyż zostało ono wniesione z naruszeniem przepisów o obligatoryjnym zastępstwie strony przez profesjonalnego pełnomocnika. Postanowienie to także zostało doręczone dotychczasowemu pełnomocnikowi ubezpieczonego w dniu 20 grudnia 2013 r.

W dniu 14 stycznia 2014 r. P. M. złożył pismo procesowe, zawierające wypowiedzenie pełnomocnictwa pełnomocnikowi z urzędu ustanowionemu w sprawie III AUa .../11 oraz wniosek o ustanowienie innego pełnomocnika z urzędu dla potrzeb postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym. Sąd postanowieniem z dnia 21 lutego 2014 r. ustanowił dla ubezpieczonego pełnomocnika z urzędu na etapie postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym. W wykonaniu postanowienia o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu Okręgowa Izba Radców Prawnych wyznaczyła pełnomocnikiem ubezpieczonego radcę prawnego M. F.

M. F. w dniu 21 marca 2014 r. złożył zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r., w sprawie III AUa .../12, wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego wniesienia. Ponadto, wniósł także o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wysokości 150% stawki minimalnej oraz zwrot poniesionych wydatków w wysokości opłaty od zażalenia. W zażaleniu zakwestionowano trafność poglądu przyjętego przez sąd rozpoznający sprawę o wznowienie postępowania, że w postępowaniu o wznowienie ubezpieczonego reprezentuje pełnomocnik, który był dla niego wyznaczony w sprawie III AUa .../11, negowano prawidłowość doręczeń oraz pouczeń dokonanych w sprawie, oświadczając w końcowej części zażalenia, że „pełnomocnik wnosi jednocześnie zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2013 roku ze względów jak powyżej”. Uzasadniając wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia, pełnomocnik ubezpieczonego wskazał, że zawiadomienie o wyznaczeniu pełnomocnikiem otrzymał 14 marca 2014 r., w związku z czym wniosek złożony 21 marca 2014 r. został wniesiony w terminie.

Postanowieniem z dnia 30 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu wniosku M. F. o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r. wydanego w sprawie III AUa .../12 oraz zażalenia na to postanowienie, a także wniosku o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu: oddalił wniosek o przywrócenie terminu (pkt 1.); odrzucił zażalenie (pkt 2.); przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w P. na rzecz radcy prawnego M. F. kwotę 147,60 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w drugiej instancji (pkt 3.).

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia wskazał, orzeczenie zawarte w pkt 1 postanowienia z 12 grudnia 2013 r. nie podlega zaskarżeniu zażaleniem, ponieważ nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie; jego kontrola możliwa jest tylko w trybie art. 380 k.p.c. W konsekwencji zażalenie w części skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu zawartemu w punkcie 1 postanowienia z dnia 12 grudnia 2013 r. podlega odrzuceniu jako niedopuszczalne na podstawie art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c.

Sąd Apelacyjny za niezrozumiałe uznał twierdzenie skarżącego „w części nawiązującej do rzekomego doręczenia postanowienia z dnia 12 grudnia 2013 roku „odwołującemu się w dniu 7 stycznia 2014 roku”. W ocenie Sądu Apelacyjnego z akt sprawy bezspornie wynika, że odpis postanowienia z dnia 12 grudnia 2013 r. został skutecznie doręczony pełnomocnikowi odwołującego się radcy prawnej J. M. w dniu 20 grudnia 2013 r. W tych okolicznościach data 7 stycznia 2014 r. wskazywana przez odwołującego nie może być traktowana jako data skutecznego doręczenia zaskarżonego postanowienia w trybie art. 133 k.p.c. Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest podstaw do przyjęcia, że do uchybienia terminowi do wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 12 grudnia 2013 r. doszło bez winy odwołującego się. Odwołujący się w sprawie niniejszej był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika i nic nie wskazuje, aby występowały jakiegokolwiek obiektywne trudności w komunikacji pomiędzy pełnomocnikiem a odwołującym uniemożliwiające przekazanie w terminie zakreślonym na wniesienie zażalenia na postanowienie z 12 grudnia 2013 r. informacji co do zaskarżenia tego orzeczenia przez pełnomocnika albo tego, co odwołujący się powinien uczynić, jeżeli tenże

pełnomocnik nie znajdował podstaw do wnoszenia środka zaskarżenia. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest podstaw do przywrócenia terminu do wniesienia zażalenia, co skutkuje odrzuceniem zażalenia jako spóźnionego na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 370 k.p.c. Powyższe stanowisko należy w ocenie Sądu Apelacyjnego odnieść także do zażalenia na postanowienie z dnia 9 sierpnia 2013 r., postanowienia podlegającego odrębnemu zaskarżeniu, niepoddającemu się kontroli w trybie art. 380 k.p.c. przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie, którym odrzucono wniesione od tego postanowienia zażalenie.

Powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 30 maja 2014 r. pełnomocnik skarżącego zaskarżył do Sądu Najwyższego w całości zażaleniem zarzucając naruszenie:

1. art. 91 k.p.c. w związku z art. 118 § 2 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące nieprawidłowym przyjęciem przez Sąd, że pełnomocnictwo z urzędu działa również w zakresie reprezentacji w postępowaniu z nadzwyczajnych środków odwoławczych, podczas, gdy pełnomocnik z urzędu ustanowiony jest, zgodnie z treścią art. 118 § 2 k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania - co w przedmiotowej sprawie nastąpiło z chwilą uprawomocnienia się w dniu 12 kwietnia 2012 r. wyroku w sprawie sygn. akt III AUa .../11. Taka sytuacja w ocenie skarżącego powoduje brak skutecznego doręczenia mu do chwili obecnej postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r. wraz z uzasadnieniem, a doręczenie tego postanowienia w dniu 20 grudnia 2012 r. osobie niebędącej jego pełnomocnikiem w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania, a także brakiem skutecznego doręczenia do chwili obecnej stronie skarżącej postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2013 r. wraz z uzasadnieniem, a doręczeniem tego postanowienia w dniu 16 sierpnia 2013 r. osobie niebędącej pełnomocnikiem odwołującego się;

2. art. 327 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie skutkujące brakiem pouczenia skarżącego, który nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego, o treści przepisów o obowiązkowym zastępstwie stron przez adwokatów lub radców prawnych oraz o skutkach niezastosowania się do tych przepisów, co skutkowało wniesieniem przez

skarżącego zażalenia do Sądu Najwyższego z pominięciem przymusu adwokacko - radcowskiego;

3. art. 133 § 3 k.p.c. przez jego zastosowanie polegające na przyjęciu, że strona była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika podczas, gdy strona od momentu prawomocnego zakończenia postępowania - co w przedmiotowej sprawie nastąpiło z chwilą uprawomocnienia się w dniu 12 kwietnia 2012 r. wyroku w sprawie sygn. akt. III AUa .../11 - nie była już reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika i działała w postępowaniu sama, skutkiem czego były braki doręczenia wszelkich postanowień wydanych przez Sądy po 12 kwietnia 2012 r. (po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny w sprawie III AUa .../11) stronie skarżącej z uwagi na ich błędne doręczanie osobie nie będącej pełnomocnikiem w sprawie; w związku z tym strona skarżąca nie miała możliwości dochodzenia obrony swoich praw, jak również nie miała możliwości terminowego wnoszenia zażaleń na postanowienia w postępowaniu w skardze o wznowienie postępowania;

4. art. 233 k.p.c. w związku z art. 401 pkt 2 k.p.c. przez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, że skarżący jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego J. M., co pociągało za sobą szereg nieprawidłowości procesowych mających negatywny z punktu widzenia prawnego skutek dla skarżącego m.in. braki w doręczeniach skarżącemu postanowienia z 9 sierpnia 2013 r., postanowienia z 12 grudnia 2013 r. co doprowadziło do niemożności działania i obrony swoich praw, przede wszystkim terminowego i skutecznego wnoszenia przez skarżącego środków odwoławczych;

5. nieważność postępowania polegającą na rozpoznaniu sprawy przez sędziów podlegających wyłączeniu z mocy ustawy i wydanie przez Sąd Apelacyjny postanowienia z dnia 30 maja 2014 r. w składzie sędziowskim, w którym znajdowało się dwóch sędziów orzekających poprzednio w niższej instancji w przedmiocie wydania zaskarżonego postanowienia z dnia 12 grudnia 2012 r., co naruszało przepis art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c.;

6. § 15 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego

ustanowionego z urzędu przez jego niezastosowanie i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że w niniejszej sprawie nie zachodzą podstawy do jego zastosowania, podczas gdy sprawa niniejsza była skomplikowana, wykorzystane były w niej wszystkie możliwe etapy postępowań, przy zastosowaniu środków zaskarżenia zwyczajnych i nadzwyczajnych.

Żalący się wniósł o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 30 maja 2014 r. przez przywrócenie terminów do złożenia zażalenia oraz rozpoznanie zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2013 r. i z dnia 12 grudnia 2013 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia z dnia 30 maja 2014 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

- zmianę postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2013 r. przez przywrócenie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania z dnia 24 października 2013 r. i rozpoznanie tej skargi, a w konsekwencji zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 kwietnia 2012 r., III AUa .../11, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

- na podstawie art. 380 k.p.c. o rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r. w części dotyczącej pkt 1 postanowienia odrzucającego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2013 r. wydanego w sprawie III AUa .../12 oraz postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 30 maja 2014 r. w części dotyczącej pkt 1 postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r. wydanego w sprawie III AUa .../12 nie podlegających rozpoznaniu w drodze zażalenia, a mających wpływ na rozstrzygnięcie sprawy;

- przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w wysokości 150% stawek minimalnych, o których mowa w rozdziałach 3 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. We wniosku zawarto oświadczenie, że opłaty te nie zostały zapłacone w całości lub w części;

- zwrot niezbędnych, udokumentowanych kosztów wydatków radcy prawnego ustanowionego z urzędu w kwocie: 22,20 zł w związku z nadaniem trzech listów poleconych związanych z prowadzeniem niniejszego postępowania (potwierdzone za zgodność z oryginałem dowody nadania dwóch listów poleconych stanowią załączniki do niniejszego pisma, zaś zwrot za trzeci list polecony dotyczy złożenia niniejszego zażalenia);

- zwolnienie skarżącego od opłaty sądowej z uwagi na jego ciężką sytuację majątkową.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 30 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy z urzędu radcy prawnego M. F. o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r., wydane w sprawie III AUa .../12; Sąd odrzucił też zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego „z dnia 12 grudnia 2014 roku” wydane w sprawie III AUa .../12.

Już na wstępie należy zwrócić uwagę na wadliwość orzeczenia Sądu Apelacyjnego, gdyż nie było żadnego wymienionego w nim postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2014 r., choćby z tego względu, że zaskarżone postanowienie wydano wcześniej – 30 maja 2014 r. W rezultacie zażalenie pełnomocnika wnioskodawcy powinno być poprzedzone wnioskiem o sprostowanie zaskarżonego postanowienia, zwłaszcza w sytuacji, gdy wcześniej wydano kilka postanowień dotyczących wznowienia postępowania i stan sprawy był niejednoznaczny. Przypomnieć należy, że postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę P. M. o wznowienie postępowania. Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek P. M. o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na w/w postanowienie oraz odrzucił zażalenie. Wniesione przez pełnomocnika wnioskodawcy zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 30 maja 2014 r. jest zatem trzecim zażaleniem; w tym drugim – kontestującym ustalenie sądu o przekroczeniu terminu

do wniesienia zażalenia. Sąd Najwyższy uznał, że Sąd Apelacyjny weryfikował zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c. w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹ k.p.c., a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

Zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę o wznowienie postępowania przysługuje w sprawach kasacyjnych do Sądu Najwyższego (394¹ § 2 k.p.c.) z zachowaniem wymagań wynikających z przepisu art. 87¹ § 2 k.p.c. Ich niedochowanie uprawnia Sąd drugiej instancji do odrzucenia zażalenia w oparciu o odpowiednio stosowany (na mocy art. 398²¹ k.p.c.) art. 373 k.p.c. w związku 397 § 2 k.p.c. W takiej sytuacji stronie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie tego sądu odrzucające zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi (jako kończące postępowanie).

Sąd Najwyższy uznał, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny prawidłowo postanowieniem z dnia 12 grudnia 2013 r. odrzucił zażalenie P. M. na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, gdyż niewątpliwie działał on osobiście, a był przez ustawę zobligowany do korzystania z profesjonalnego pełnomocnika (art. 87¹ § 1 k.p.c.). Zażalenie wniesione przez M. F. w dniu 21 marca 2014 r. na to postanowienie nie mogło być zatem w aspekcie merytorycznym uwzględnione; nawet po przywróceniu terminu do jego wniesienia. Zostało jednak przez Sąd odrzucone jako wniesione po terminie.

W niniejszym zażaleniu pełnomocnik powoda zarzucił, że w ocenie skarżącego doszło do braku skutecznego doręczenia mu do chwili obecnej postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r. wraz z uzasadnieniem, gdyż doręczenie tego postanowienia w dniu 20 grudnia 2012 r. dotychczasowemu pełnomocnikowi z urzędu nie może wywoływać skutków prawnych.

W ocenie Sądu Najwyższego pogląd ten jest całkowicie błędny. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 maja 2014 r., w sprawie I PZ 6/14 wyraził pogląd, że adwokat lub radca prawny ustanowiony dla strony z urzędu jest

uprawniony do wniesienia w tej sprawie w imieniu reprezentowanej strony skargi o wznowienie postępowania (LEX nr 1475266). W uzasadnieniu tego orzeczenia przypomniano, że samo wydanie przez sąd drugiej instancji prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (np. wyroku) nie stanowi przeszkody, aby ustanowiony w tej sprawie pełnomocnik podejmował skutecznie działania związane z fazami postępowania poprzedzającymi uprawomocnienie się orzeczenia kończącego postępowanie, jako całość. Za dopuszczalne, mieszczące się z mocy samego prawa w zakresie pełnomocnictwa procesowego uznano dokonywanie przez umocowanego w sprawie pełnomocnika czynności - w sensie czasowym - już po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, ale - w sensie merytorycznym - dotyczących wcześniejszych jego faz. Przykładowo wskazano, że pełnomocnik może w ramach umocowania określonego w art. 91 k.p.c. złożyć, już po prawomocnym zakończeniu sprawy, wniosek o wydanie odpisu wcześniejszego orzeczenia, wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia albo wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej itp. Wprawdzie uwagi te dotyczyły pełnomocnictwa procesowego, udzielonego przez stronę pełnomocnikowi z wyboru, a nie umocowania pełnomocnika świadczącego pomoc prawną z urzędu, jednak - z uwagi na treść art. 118 § 1 k.p.c. (przed nowelizacją - art. 118 k.p.c.) - ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Uwagi zawarte w uzasadnieniu mającej moc zasady prawnej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (OSNC 2008 nr 11, poz. 122) zachowują więc aktualność również w odniesieniu do zakresu uprawnień i obowiązków adwokata świadczącego pomoc prawną z urzędu.

Sąd Najwyższy, rozpoznający obecnie zażalenie, w pełni zaaprobował te konstatacje i uznał, że mają one adekwatne zastosowanie do niniejszej sprawy. Nie było więc przeszkód prawnych, aby doręczenia dokonywane dotychczasowemu pełnomocnikowi z urzędu uznać za prawnie skuteczne, a wniesienie zażalenia przez nowego pełnomocnika z urzędu uznać za dokonane z przekroczeniem terminu. Dodatkowo można wskazać, że w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013 r., w sprawie II CZ 163/12 (LEX nr 1318357) zajęto stanowisko,

że w przypadku choroby profesjonalnego pełnomocnika udzielenie substytucji nie uchyła ani nie uszczupla umocowania pełnomocnika głównego. W konsekwencji nie może usprawiedliwiać niezachowania terminu podział czynności procesowych przez pełnomocnika głównego i pełnomocnika substytucyjnego pomiędzy siebie, gdy przyczyna uniemożliwiająca dokonanie czynności procesowej w terminie dotyczyła tylko jednego z nich.

W tym kontekście można dodatkowo wskazać, że przepisy k.p.c. nie przewidują wypowiedzenia pełnomocnictwa pełnomocnikowi z urzędu; tak zredagowany wniosek P. M. nie mógł wywołać skutków prawnych.

W zażaleniu zarzucono również, że doszło do nieważności postępowania polegającej na rozpoznaniu sprawy przez sędziów podlegających wyłączeniu z mocy ustawy i wydanie przez Sąd Apelacyjny postanowienia z dnia 30 maja 2014 r. w składzie sędziowskim, w którym znajdowało się dwóch sędziów orzekających poprzednio w niższej instancji w przedmiocie wydania zaskarżonego postanowienia z dnia 12 grudnia 2012 r., co naruszało przepis art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c.

W tym aspekcie należy wskazać na niewłaściwie oznaczone w tym zarzucie zażalenia „postanowienie z 12 grudnia 2012 r.”, gdyż zapewne chodziło o postanowienie wydane rok później. Poza tym sędziowie podejmujący czynności związane z zażaleniami strony powodowej działali jako sąd tej samej, drugiej instancji.

Sąd Najwyższy ponadto uznał, że udział tego samego sędziego w kolejnym postanowieniu o odrzuceniu tej samej skargi o wznowienie postępowania (również po uchyleniu poprzedniego postanowienia przez Sąd Najwyższy) nie prowadzi do nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2014 r., w sprawie II PZ 34/13, LEX nr 1418984).

Postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania nie jest postanowieniem co do istoty sprawy. Zgodnie z art. 410 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Wskazana w tym przepisie podstawa do odrzucenia skargi ze względu na nie oparcie jej na ustawowej podstawie zachodzi w sytuacji, w której skarga jedynie formalnie jest oparta na jednej z podstaw przewidzianych w

art. 401-403 k.p.c., zaś przytoczone w jej uzasadnieniu okoliczności wskazują, że podstawa ta nie istnieje (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001 nr 4, poz. 133; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biul. SN 2005 nr 9). Na wstępnym etapie badania skargi, przewidzianym w art. 410 k.p.c., Sąd nie ocenia zasadności skargi ani trafności powołanej w niej podstawy, a jedynie to, czy zachowane zostały warunki umożliwiające jej rozpoznanie, w tym to, czy skarżący trafnie powołał podstawę wznowienia postępowania. W oparciu o zawarte w skardze twierdzenia Sąd dokonuje oceny wskazanych przez skarżącego podstaw wznowienia pod kątem ich ustawowej dopuszczalności, a więc tego, czy są to podstawy wymienione w art. 401, 401¹ i art. 403 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 123/11, niepublikowane). Oznacza to, że rozstrzygnięcie sądu na tym etapie postępowania dotyczy wyłącznie dopuszczalności skargi, a nie merytorycznego rozpoznania sprawy na nowo - w granicach, jakie określa podstawa wznowienia (art. 412 § 1 k.p.c.). Stwierdzenie, że nie zachodzi podstawa do wznowienia nie jest tożsame z uznaniem, że skarga nie opiera się na wymienionej w tym przepisie podstawie wznowienia. W pierwszej z tych sytuacji konsekwencją jest oddalenie skargi po przeprowadzeniu rozprawy, zaś w drugiej - odrzucenie skargi. Tylko oddalenie, a nie odrzucenie skargi nieopartej na ustawowej podstawie stawia w niekorzystnej sytuacji skarżącego, z tej przyczyny, że nie jest dopuszczalne dalsze wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym, merytorycznym orzeczeniem wydanym na skutek skargi o wznowienie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 czerwca 2006 r., IV CZ 51/06 (LEX nr 1102115), zawarty w art. 416 k.p.c. zakaz ponownego wnoszenia skargi o wznowienie nie stosuje się, jeżeli poprzednia skarga uległa odrzuceniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy oddalił zażalenie w części dotyczącej punktu 2 zaskarżonego postanowienia na mocy art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

W orzecznictwie sądowym utrwaliła się koncepcja traktowania postanowień, którymi zostały oddalone wnioski o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji, skargi kasacyjnej, zgłoszenia żądania o doręczenie odpisu wyroku sądu drugiej

instancji z uzasadnieniem itp., jako orzeczeń niekończących postępowania w sprawie. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 3 lutego 2012 r., w sprawie I CZ 161/11 (LEX nr 1157540) wyraził pogląd, że postanowienie w przedmiocie odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu nie kończy postępowania w sprawie w rozumieniu art. 394 § 2 k.p.c., lecz prowadzi jedynie do odrzucenia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu zażalenia. Dopiero to postanowienie kończy postępowanie w sprawie i podlega zaskarżeniu zażaleniem na podstawie art. 394 § 2 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c. Również w postanowieniu z dnia 30 października 2008 r. Sąd Najwyższy w sprawie IV CZ 80/08 (LEX nr 1214334) zajął stanowisko, że postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu nie podlega odrębnemu zaskarżeniu. Badanie takiego postanowienia na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394³ § 3 k.p.c. jest wprawdzie dopuszczalne, lecz warunkiem takiej kontroli (niezaskarżalnego) postanowienia, które miało wpływ na wynik sprawy, jest zamieszczenie w środku odwoławczym stosownego wniosku. Gdy w sprawie występuje profesjonalny pełnomocnik wniosek powinien być jednoznacznie sformułowany, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom przez niego wnoszonym treści wprost w nich niewyrażonych.

Zażalenie powoda w części dotyczącej wniosku o przywrócenie terminu jest więc niedopuszczalne, choćby dlatego, że nie dotyczy postanowienia kończącego postępowanie w sprawie. Z tych względów zażalenie w tej części podlegało odrzuceniu.

Ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381) zlikwidowano możliwość zaskarżania zażaleniem do Sądu Najwyższego postanowień sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Ustawą tą dodano art. 394² k.p.c., przewidujący na postanowienia sądu drugiej instancji dotyczące zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu (tzw. zażalenie poziome).

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 3. zaskarżonego postanowienia z dnia 30 maja 2014 r. nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego; w konsekwencji również zażalenie w części skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu o

kosztach podlega odrzuceniu jako niedopuszczalne na podstawie art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Najwyższy rozstrzygnął zgodnie z art. 98 § 3 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2 oraz § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Wobec niezasadności znacznej części zażalenia wniosek o zasądzenie kwoty przewyższającej stawkę minimalną nie mógł być uwzględniony.